

νεό-πλῦτος, -ον (πλύνω), φρεσκοπλυμένος, σε Ομήρ. Οδ.

νεό-ποκος, -ον, φρεσκοκουρεμένος, σε Σοφ.

νεο-πρεπής, -ές (πρέπω), αυτός που αρμόζει σε νέους, νεανικός· επίσης, ελευθέριος, σε Πλούτ.

νεό-πριστος, -ον (πρίω), αυτός που πριονίστηκε πρόσφατα, σε Ομήρ. Οδ.

Νεο-πτόλεμος, ό, επώνυμο του Πύρρου, γιου του Αχιλλέα, Νέος Πολεμιστής, επειδή έφτασε αργά στην Τροία, σε Σοφ., Ευρ.

νεόπτολις, ή, ποιητ. αντί νεόπολις = νεάπολις, πόλη πρόσφατα ιδρυμένη, κτισμένη, σε Αισχύλ.

νεόρ-ραντος, -ον (ράινω), φρεσκορατισμένος, σε Σοφ.

νεόρ-ρῦτος, -ον (ρέω), αυτός που πρόσφατα κύλησε, σε Σοφ., Ανθ.

νεόρ-ρῦτος, -ον (ρύω), αυτός που μόλις τραβήχτηκε, που πρόσφατα σύρθηκε, λέγεται για ξίφος, σε Αισχύλ.

νέ-ορτος, -ον (όρνυμι), αυτός που μόλις εμφανίστηκε, νέος, πρόσφατος, λέγεται για πρόσ. και πράγμ., σε Σοφ.

νέος, νέα, Ιων. **νή, νέον**, Αττ. επίσης **-ος, -ον**, Ιων. **νεῖος · I. 1.** νέος, νεαρός, σε Όμηρ.· ή μόνο του, *νέοι*, νεολαία, σε Ομήρ. Ιλ., Ησιόδ. κ.λπ.· στην Αττ. με άρθρο, *ό νέος, οί νέοι*, σε Αριστοφ. κ.λπ.· *τό νέον = ή νεότης*, σε Σοφ.· *έκ νέου*, από νεαρή ηλικία, από την εποχή της νιότης, σε Πλάτ. κ.λπ.· *έκ νέων έθίξεσθαι*, σε Αριστ. **2.** αυτός που αρμόζει σε νέο, νεανικός, Λατ. *juvenilis*, σε Αισχύλ., Ευρ. **II. 1.** λέγεται για πράγμ., καινούριος, φρέσκος, σε Ομήρ. Ιλ., Αττ. **2.** λέγεται για γεγονότα, νέος, απροσδόκητος, παράδοξος· *τί νέον;*, σε Αισχύλ.· *μῶν τί βουλευή νέον;* σε Σοφ. **III.** το ουδ. *νέον* ως επίρρ., λέγεται για χρόνο, προσφάτως, εσχάτως, μόλις, μόλις τώρα, προ ολίγου, σε Όμηρ., Αττ.· επίσης με άρθρο, *και τό παλαιόν και τό νέον*, σε Ηρόδ.· συγκρ. επίρρ. *νεωτέρως*, σε Πλάτ.· υπερθ. *νεώτατα*, πολύ πρόσφατα, σε Θουκ.· επίσης, *έκ νέας*, Ιων. *έκ νέης*, εκ νέου, πάλι, Λατ. *denovo*, σε Ηρόδ. **IV.** για τα *νεώτερος, νεώτατος*, βλ. [νεώτερος](#)· οι αρχικοί συγκρ. και υπερθ. εντοπίζονται στους ποιητικούς τύπους *νεαρός, νέατος*.

νέος, Ιων. γεν. του *ναῶς*.

νεο-σίγᾳλος[τ], -ον (σιγαλόεις), νέος και απαστράπτων, με όλη τη λάμψη πάνω του, σε Πίνδ.

νεο-σκύλευτος[τ], -ον, αυτός που μόλις σκυλεύτηκε, πάρθηκε ως λάφυρο, σε Ανθ.

νεό-σμηκτος, -ον (σμήχω), φρεσκοκαθαρισμένος, σε Ομήρ. Ιλ., Πλούτ.

νεο-σμίλευτος, -ον, αυτός που έχει πρόσφατα σμιλευτεί, σε Ανθ.

νεο-σπᾳδής, -ές (σπάω), αυτός που αποσπάστηκε πρόσφατα, σε Αισχύλ.

νεο-σπᾳς, -άδος, ό, ή, αυτός που μόλις ξεριζώθηκε, αποσπάστηκε, αποκόπηκε, σε Σοφ.

νεό-σπορος, -ον (σπείρω), πρόσφατα σπαρμένος, φρεσκοσπαρμένος, σε Αισχύλ.

νεοσσεύω (νεοσσός), Αττ. **νεοττεύω**, μέλ. -σω, **1.** κλώθω, επώάζω, σε Αριστοφ. **2.** χτίζω φωλιά — Παθ., *όσα ήν νεοσσευμένα όρνίθων γένεα*, όσα είχαν χτισμένες τις φωλιές τους, σε Ηρόδ.

νεοσιᾳ, ή (νεοσσός), Ιων. **-ιή**, Αττ. **νεοτιᾳ**, μεταγεν. **νοσιᾳ**, φωλιά για κλωσόπουλα, φωλιά, σε Ηρόδ., Αττ.

νεοσιῖον, Αττ. **νεοτιῖον, τό**, υποκορ. του *νεοσσός, νεοττός*, κλωσόπουλο, πουλάκι, κοτοπουλάκι, νέο πτηνό που μόλις έχει εκκολαφθεί, σε Αριστοφ.

νεοσιῖς, Αττ. **νεοτιῖς, -ιδος**, μεταγεν. **νοσιῖς, ή**, = το προηγ., λέγεται και για κορίτσι, σε Ανθ.

νεοσσο-κόμος, Αττ. **νεοττ-**, **-ον**, αυτός που ανατρέφει κοτοπουλάκια, σε Ανθ.
νεοσσός, ὁ (νέος), Αττ. **νεοττός**, **1.** κλωσόπουλο, πουλάκι, κοτοπουλάκι, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ. κ.λπ. **2.** κάθε νεαρό ζώο, όπως ο νεαρός κροκόδειλος, σε Ηρόδ.: λέγεται και για μικρά παιδιά, σε Αισχύλ., Ευρ.

νεοσσο-τροφέομαι, Αττ. **νεοττ-**, Παθ., ανατρέφομαι σαν να ήμουν στη φωλιά, λέγεται για παιδί, σε Αριστοφ.

νεοσσός, Δωρ. αντί **-ούς**, αιτ. πληθ. του **νεοσσός**.

νεόστροφος, **-ον** (**στρέφω**), αυτός που συστράφηκε πρόσφατα· **νευρή**, σε Ομήρ. Ιλ.

νεο-σφᾶγής, **-ές** (**σφάζω**), αυτός που μόλις σφαγιάστηκε, σε Σοφ., Ευρ.

νεο-τελής, **-ές** (**τέλος**), αυτός που τελείωσε πρόσφατα· νεομνημένος, σε Πλάτ.

νεό-τευκτος, **-ον**, πρόσφατα κατεργασμένος, μόλις κατασκευασμένος, σε Ομήρ. Ιλ.

νεο-τευχής, **-ές** (**τεύχω**), όπως το **νεότευκτος**, πρόσφατα κατασκευασμένος, σε Ομήρ. Ιλ.

νεότης, Δωρ. —**τας**, **-ητος**, ἡ (νέος)· **I. 1.** νεανικότητα, νεότητα, Λατ. *juventa*, σε Ομήρ. Ιλ., Ευρ. κ.λπ. **2.** νεανικό θάρρος, ορμή, σε Ηρόδ.: με αρνητική σημασία, θρασύτητα, αυθάδεια, σε Πλάτ. κ.λπ. **II.** ως περιληπτικό, όπως το **νεολαία**, το σύνολο των νέων, νέοι που βρίσκονται σε στρατεύσιμη ηλικία, Λατ. *juventus*, σε Ηρόδ., Θουκ. κ.λπ.

νεό-τμητος, Δωρ. **-τμᾶτος**, **-ον**, φρεσκοκομμένος, αυτός που πρόσφατα κόπηκε, που μόλις αποσπάστηκε, που διαιρέθηκε πριν λίγο, σε Θεόκρ.

νεό-τοκος, **-ον** (**τίκτω**), Ενεργ., αυτός που γέννησε πριν λίγο, σε Ευρ.

νεό-τομος, **-ον** (**τέμνω**)· **I.** φρεσκοκομμένος ή φρεσκοργωμένος, σε Αισχύλ.: **νεότομα πλήγματα**, πλήγματα που καταφέρθηκαν πρόσφατα, σε Σοφ. **II.** αυτός που μόλις κόπηκε· **ἔλιξ**, σε Ευρ.

νεό-τροφος, **-ον** (**τρέφω**), = **νεοτρεφής**, σε Αισχύλ.

νεοττεύω, **νεοττιά**, **νεόττιον**, **νεοττίς**, **νεοττός**, **νεοττοτροφέομαι**, βλ. **νεοσσο-**

νεουργέω, κατασκευάζω κάτι εκ νέου, ανακατασκευάζω, ανακαινίζω κάτι, σε Ανθ.

νε-ουργής, **-ές**, = ἡ **νεουργία**, σε Πλούτ.

νε-ουργός, **-όν** (***ἔργον**), αυτός που φτιάχτηκε πρόσφατα, καινούριος.

νεούτᾶτος, **-ον** (**οὐτάω**), πρόσφατα πληγωμένος, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ.

νεό-φοιτος, **-ον** (**φοιτάω**), αυτός που άρχισε πρόσφατα να περιφέρεται, σε Ανθ.

νεό-φονος, **-ον**, λέγεται για φρεσκοχυμένο αίμα, σε Ευρ.

νεό-φῦτος, **-ον**, αυτός που φυτεύτηκε πρόσφατα· μεταφ., αυτός που έχει στραφεί πρόσφατα προς τον Χριστιανισμό, νεοπροσήλυτος, νεοφώτιστος, σε Κ.Δ.

νεο-χάρακτος, **-ον** (**χαράσσω**), αυτός που έχει χαρακτηί πρόσφατα, σε Σοφ.

νεοχμός, **-όν**, **I.** = **νέος**, νέος, καινούριος, πρόσφατος, σε Αισχύλ., Ευρ., Αριστοφ. **II.** λέγεται για πολιτικούς νεωτερισμούς, **νεοχμόν τι ποιέειν** = το επόμ., σε Ηρόδ.

νεοχμόω, = **νεωτερίζω**, κυρίως, εισάγω πολιτικούς νεωτερισμούς, Λατ. *res novas tentare*· **πολλά ἐνεόχμωσε**, εισήγαγε πολλές καινοτομίες, σε Θουκ.

νεό-χνοος, **-ον**, αυτός που έχει το πρώτο χνούδι, τις πρώτες τρίχες του γενιού, σε Ανθ.

νεώω (**νέος**), χρησιμ. μόνο στον αόρ. α΄· ανανεώνω, ανακαινίζω· *νέωσον*, σε Αισχύλ. — Μέσ., *τάφους ἐνέωσατο*, τους ανακαινίσει, τους ανοικοδόμησε, σε Ανθ.

νέποδες, οί, νεαροί, παιδιά, σε Ομήρ. Οδ., Θεόκρ. (αρχ. λέξη με αμφιβ. προέλ.).

νέρθε, και πριν από φωνήεν ή χάριν μέτρου *νέρθεν* = *ἐνερθε*.

νερτέριος, -α, -ον (**νέρτερος**), υπόγειος, καταχθόνιος, σε Ανθ.

νερτερο-δρόμος, -ου, ό, αγγελιοφόρος των νεκρών, σε Λουκ.

νέρτερος, -α, -ον και -ος, -ον, 1. = *ἐνέρτερος*, κατώτερος, υπόγειος, Λατ.

inferior, συγκρ. χωρίς θετικό βαθμό σε χρήση (πρβλ. **νέρθε**, **ἐνερθε**), σε Αισχύλ. **2.** κυρίως λέγεται για τον Κάτω Κόσμο, σε Τραγ.· *ή νερτέρα θεός*, σε Σοφ.· *νέρτεροι*, Λατ. *inferi*, νεκροί, σε Αισχύλ. κ.λπ.· επίσης, *νέρτεροι πλάκες, χθών, δώματα*, λέγονται για το βασίλειο του Κάτω Κόσμου, σε Σοφ., Ευρ.

νέρτος, ό, άγνωστο αρπακτικό πουλί, σε Αριστοφ.

νεύμα, -ατος, τό (**νεύω**), νεύμα με κίνηση του κεφαλιού, σινιάλο, σε Θουκ.·

νεύματος ἔνεκα, εξαιτίας ενός απλού νεύματος, δηλ. χωρίς λόγο, σε Ξεν.

νεύμαι, Επικ. συνηρ. αντί *νέομαι*.

νευρά, ή, Ιων. **-ρή**, = *νεῦρον*, σχοινί ή χορδή κατασκευασμένη από νεύρα ή έντερα ζώου, χορδή τόξου, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.

νευρειή, ή, Επικ. αντί *νευρά*, σε Θεόκρ.

νευρή, ή, Ιων. αντί *νευρά*· **νευρήφι, -φιν**, Επικ. γεν. και δοτ.

νευρο-λάλος[α], -ον, αυτός που έχει χορδές, τεντωμένα νεύρα που παράγουν ήχο, σε Ανθ.

νεῦρον, τό, I. 1. νεύρο, τένοντας· στον πληθ., οι τένοντες των πελμάτων, σε Ομήρ. Ιλ., Πλάτ. **2.** μεταφ. στον πληθ., *τά νεῦρα τῆς τραγωδίας*, λέγεται για τις λυρικές ωδές, το νεύρο, η ικμάδα τους, σε Αριστοφ.· *τά νεῦρα τῶν πραγμάτων*, σε Αισχίν. **II.** χορδή ή σχοινί από έντερα ή νεύρα, για να προσδέεται η αιχμή του βέλους στο καλάμι του τόξου, σε Ομήρ. Ιλ.· επίσης, χορδή σφεντόνας, σε Ξεν.

νευρο-πλεκής, -ές (**πλέκω**), πλεγμένος με νεύρα, σε Ανθ.

νευρο-ρᾶφέωή-ρρᾶφέω, ράβω (χρησιμοποιώντας νεύρα) ή επισκευάζω, επιδιορθώνω υποδήματα, σε Ξεν.

νευρορ-ράφος[α], ό (**νεῦρον II, ράπτω**), αυτός που ράβει χρησιμοποιώντας νεύρα, επιδιορθωτής υποδημάτων, μπαλωματής, σκυτοτόμος, σε Αριστοφ., Πλάτ.

νευρο-σπάδής, -ές (**νεῦρον II, σπάω**), αυτός που τραβιέται από τη χορδή· *νευροσπαδῆς ἄτρακτος*, το βέλος που έχει τραβηχτεί και είναι έτοιμο να εκσφενδονιστεί, σε Σοφ.

νευρό-σπαστος, -ον (**σπάω**), αυτός που σύρεται, που κινείται μέσω χορδών, σπάγγων, λέγεται για μαριονέτες, σε Ηρόδ., Ξεν.

νευρο-τενής, -ές (**τείνω**), τεντωμένος μέσω νεύρων, κατασκευασμένος με χορδές από έντερα, σε Ανθ.

νευρο-χάρής, -ές (**χαίρω**), αυτός που χαίρεται με την τοξοβολία ή το παίξιμο λύρας, λέγεται για τον Απόλλωνα, σε Ανθ.

νευστάζω (**νεύω**), μόνο στον ενεστ., κάνω νεύμα, κλίνω το κεφάλι, λέγεται για πολεμιστή που απειλεί τον εχθρό του, σε Ομήρ. Ιλ.· επίσης, λέγεται για κάποιον που κάνει νοήματα με τα φρύδια του, σε Ομήρ. Οδ.· επίσης, λέγεται για κάποιον που αποκοιμίζεται, όπως το *νευστάζω*, στο ίδ.

νευστέον, ρημ. επίθ. του **νέω B**, αυτό που πρέπει να κολυμπήσει, σε Πλάτ.

νευστικός, -ή, -όν (**νέω B**), αυτός που είναι ικανός στην κολύμβηση, σε Πλάτ.

νεύω, μέλ. -σω, αόρ. *ἀ΄ ἔνευσα*, Επικ. *νεῦσα*, παρακ. *νένευκα*. **1.** κάνω νεύμα, προσκαλώ μέσω νεύματος, σε Όμηρ.· με *απαρ.*, γνέφω σε κάποιον να κάνει κάτι, το νεύμα εν προκειμένω εκλαμβάνεται ως διαταγή, σε Όμηρ., Ευρ. **2.** κάνω νεύμα ή κουνώ το κεφάλι μου σε ένδειξη συγκατάθεσης, σε Όμηρ., Σοφ.· με *αιτ. και απαρ.*, βεβαιώνω, υπόσχομαι ότι..., σε Ομήρ. Ιλ.· με *αιτ. πράγμ.*, βεβαιώνω, υπόσχομαι, σε Σοφ., Ευρ. **3.** γενικά, κουνώ το κεφάλι, σκύβω προς τα εμπρός, λέγεται για πολεμιστές που επιτίθενται, σε Ομήρ. Ιλ.· επίσης, λέγεται για τα στάχυα των σιτηρών, σε Ησίοδ.· *νεύω κάτω*, σκύβω, κλίνω προς τα κάτω, σε Ευρ.· με *σύστ. αντ.*, *νεύω κεφαλήν*, σε Ομήρ. Οδ. **4.** γέρνω προς οποιαδήποτε κατεύθυνση, *νεύω εἷς τι*, γέρνω προς..., σε Θουκ.· λέγεται για χώρες, όπως το Λατ. *vergere*, κλίνω, είμαι κατωφερής· *νεύω εἰς δύοσεις*, σε Πολύβ.

νεφέλη, ἡ (νέφος)· **I. 1.** σύννεφο, σε Όμηρ. κ.λπ. **2.** μεταφ., *νεφέλη δέ μιν ἀμφεκάλυπεν κυανέη*, λέγεται για τον θάνατο, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἄχθος νεφέλη*, σύννεφο λύπης, σε Όμηρ.· *Κενταύρου φονία νεφέλα*, δηλ. με το αίμα του Κενταύρου, σε Σοφ. **II.** δίχτυ για την παγίδευση των πουλιών, στον πληθ., σε Αριστοφ.

νεφελ-ηγερέτᾱ, ὁ (ἀγείρω), Επικ. *αντί -της*, μόνο στην ονομ. και την Επικ. γεν. *νεφεληγερέταο*, αυτός που συγκεντρώνει, που καθοδηγεί τα σύννεφα, λέγεται για τον Δία, σε Όμηρ.

Νεφελο-κένταυρος, ὁ, ο Κένταυρος που προέρχεται από σύννεφο, σε Λουκ. **Νεφελο-κοκκυγία, ἡ (κόκκυξ)**, η πόλη Νεφελοκοκκυγία, πόλη που χτίστηκε από τα πουλιά, σε Αριστοφ.· *Νεφελοκοκκυγιεύς, ὁ*, κάτοικος της Νεφελοκοκκυγίας, στον ιδ.

νεφελωτός, -ἡ, -όν (όπως αν προερχόταν από το *νεφελόω* = σχηματίζω σύννεφα), συννεφιασμένος, γεμάτος σύννεφα, δημιουργημένος από σύννεφα, σε Λουκ.

νεφο-ειδής, -ές (εἶδος), αυτός που μοιάζει με σύννεφο, όπως το *νεφελοειδής*, σε Ανθ.

νέφος, -εος, τό, I. 1. σύννεφο, όγκος ή σωρός από σύννεφα, σε Όμηρ. κ.λπ. **2.** μεταφ., *θανάτου νέφος*, σύννεφο θανάτου, στον ιδ.· ομοίως, *σκότου νέφος*, λέγεται για τύφλωση, σε Σοφ.· *νέφος οἰμωγῆς, στεναγμῶν*, σε Ευρ.· *νέφος ὄφρυῶν*, «σύννεφο» πάνω από τα φρύδια, στον ιδ. **II.** μεταφ. επίσης, λέγεται για μεγάλο πλήθος, σύννεφο ανθρώπων ή πουλιών, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.· *νέφος πολέμοιο*, σύννεφο μάχης, δηλ. μεγάλο πλήθος μαχομένων, σε Ομήρ. Ιλ.

νεφρίτις (ενν. *νόσος*), ἡ, νεφρίτιδα, πάθηση των νεφρών, σε Θουκ.

νεφρός, ὁ, στον πληθ., νεφροί, νεφρά, σε Πλάτ. κ.λπ.· ομοίως και στον δυϊκό, σε Αριστοφ.

νεφ-ώδης, -ες (νέφος), = *νεφοειδής*, όμοιος με νέφος, σε Στράβ.

νέω (Α), πηγαίνω, βλ. [νέομαι](#).

νέω (Β), παρατ. *ἔνεον*, Επικ. *ἔννεον*· μέλ. *νευσοῦμαι*· αόρ. *ἀ΄ ἔνευσα*· παρακ. *νένευκα*· κολυμπώ, σε Ομήρ. Οδ., Ηρόδ. κ.λπ.· μεταφ., λέγεται για παπούτσια δυσανάλογα μεγάλα· *ἔνεον ἐν ταῖς ἐμβάσιν*, έπλεα μέσα στα παπούτσια μου, σαν να ήταν βάρκες, σε Αριστοφ.

νέω (Γ), μέλ. *νήσω*, αόρ. *ἀ΄ ἔνησα* — Παθ., αόρ. *ἀ΄ ἐνήθην*, παρακ. *νένησμαι*· κλώθω, γνέθω· λέγεται για αράχνη, *νεῖ νήματα*, σε Ησίοδ. — Μέσ., *ἄσσα οἱ νήσαντο*, κλωστές με τις οποίες τον τύλιζαν (οι Μοίρες), σε Ομήρ. Οδ. — Παθ., *τὰ νηθέντα*, σε Πλάτ.

νέω (Δ), μέλ. *νήσω*, αόρ. *ἔνησα* — Παθ., παρακ. *νένησμαι* ή *-ημαι*, Ιων. γ' πληθ. *νενέσται*· σωρεύω, στοιβάζω, επισωρεύω· *πυρὰν νήσαι*, σωρεύω ξύλα για νεκρική πυρά, σε Ηρόδ.· *νήσαντες ζύλα*, σε Ευρ. — Παθ., *ἀμφορῆς νενησμένοι*, σε Αριστοφ.· *ἄρτοι νενημένοι*, σε Ξεν.

νεώ (ναός), Αττ. αιτ. του *νεώς*, ναός, ιερό· *νεῶ*, δοτ.

νεωκορέω (νεωκόρος), φροντίζω ναό· ειρων., καθαρίζω εντελώς, σαρώνω, ξεκαθαρίζω, διαπράττω ιεροσυλία (σύληση), σε Πλάτ.

νεωκορία, Ιων. **-ίη, ή**, το αξίωμα του *νεωκόρου*, σε Ανθ.

νεω-κόρος, Δωρ. **ναοκόρος, ό, I**. φύλακας και επιμελητής ναού, Λατ.

aedituus, σε Πλάτ., Ξεν. **II**. επώνυμο που απαντά σε επιγραφές και νομίσματα ασιατικών πόλεων στους χρόνους των Ρωμαίων αυτοκρατόρων και αποδιδόταν σε πόλεις οι οποίες ανέγειραν ναό προς τιμήν της προστάτιδάς τους ή του αυτοκράτορα, όπως η Έφεσος· *νεωκόρος Αρτέμιδος*, σε Κ.Δ. (αμφίβ. προέλ.).

νεωλκέω, μέλ. *-ήσω*, ρυμουλκώ πλοίο στη στεριά, Λατ. *subducere navem*, σε Πολύβ.

νε-ωλκός, ό (ναῦς, ἔλκω), ρυμουλκός πλοίου, αυτός που ανασύρει πλοίο στη ξηρά ή το καθελκύει στη θάλασσα από την ξηρά, σε Αριστοφ.

νε-ώνητος, -ον, αυτός που έχει αγοραστεί πρόσφατα, λέγεται για δούλους, σε Αριστοφ.

νε-ώρης, -ες (ὄρνυμι), νέος, ακμαίος, πρόσφατος, Λατ. *recens*· *νεώρη βόστρυχον τετμημένον*, φρεσκοκομμένη μπούκλα μαλλιών, σε Σοφ.· *φόβος νεώρης*, στον ίδ.

νεώριον, τό (νεωρός), τόπος όπου φυλάσσονται πλοία, ναύσταθμος, σε Αριστοφ., Θουκ.· επίσης στον πληθ., όπως το Λατ. *navalia*, σε Ευρ., Θουκ. κ.λπ.· πρβλ. **νεώσοικος**.

νεωρίς, -ίδος, ή, = *νεώριον*, σε Στράβ.

νεωρός, ό (ναῦς, οὔρος), επιστάτης, φύλακας ναυστάθμου.

νεώς, -ώ, ό, Αττ. αντί *ναός* (όπως *λεώς* αντί *λαός*), ναός, ιερό, σε Αισχύλ. κ.λπ.· γεν. *νεῶ*, δοτ. *νεῶ*, αιτ. *νεών*· ονομ. πληθ. *νεῶ*, αιτ. *νεώς*.

νέως, επίρρ. του *νέος*.

νεώς, Αττ. γεν. του *ναῦς*.

νεώσ-οικος, ό (ναῦς, οἶκος), νεώριο, ναύσταθμος, ναυπηγείο, σε Αριστοφ.· στον πληθ., στέγαστρα, ράμπες ναυπηγείου, ναυπηγεία, χτίσματα δίπλα στη θάλασσα, στα οποία ήταν δυνατή η κατασκευή, επισκευή ή στάθμευση πλοίων και τα οποία ήταν παραρτήματα του *νεωρίου*, σε Ηρόδ., Θουκ.

νεωστί, επίρρ. του *νέος* αντί *νέως*, όπως *μεγαλωστί* αντί *μεγάλως*,· πρόσφατα, μόλις τώρα, προ ολίγου, σε Ηρόδ., Σοφ.

νέ-ωτα (νέος, ἔτος), επίρρ., το επόμενο έτος, για τον επόμενο χρόνο· *εἰς νέωτα*, σε Ξεν., Θεόκρ.

νεώτατος, -η, -ον, I. υπερθ. του *νέος*, πάρα πολύ νέος, σε Ομήρ. Ιλ. **2**. πάρα πολύ πρόσφατος, σε Αριστ.

νεωτερίζω (νεώτερος I), Αττ. μέλ. *-ιῶ*, **I**. επιχειρώ οτιδήποτε νέο, πραγματοποιώ απότομη αλλαγή, καινοτομώ, μεταχειρίζομαι βίαια μέτρα, σε Θουκ., Ξεν. κ.λπ.· *νεωτερίζω ἐς τὴν ἀσθένειαν*, αρρωσταίνω (ενώ ήμουν υγιής), σε Θουκ. **II**. **1**. επιχειρώ πολιτικές μεταβολές, κινώ επανάσταση, στασιάζω, Λατ. *res novas tentare*, στον ίδ. κ.λπ. **2**. με αιτ., *νεωτερίζω τὴν πολιτείαν*, ξεσηκώνω επανάσταση στην πολιτεία, σε Θουκ. — Παθ., *ἐνεωτερίζετο τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν*, στον ίδ.

νεωτερισμός, ό, καινοτομία, επαναστατική κίνηση, σε Πλάτ. κ.λπ.

νεωτεριστής, -οῦ, ὁ, καινοτόμος, αυτός που *νεωτερίζει*, σε Πλούτ.
νεωτεροποιία, ἡ, καινοτομία, νεωτερισμός, επανάσταση, σε Θουκ.
νεωτερο-ποιός, -όν (ποιέω), καινοτόμος, επαναστατικός, σε Θουκ., Αριστ.
νεώτερος, -α, -ον, συγκρ. του νέος, **I. 1.** νεότερος, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.· *οἱ νεώτεροι*, η νεότερη γενιά ανδρών, άνδρες σε στρατεύσιμη ηλικία, σε Θουκ. **2.** πάρα πολύ νέος, σε Ομήρ. Οδ.· με γεν., *οἱ νεώτεροι τῶν πραγμάτων*, εκείνοι που είναι πολύ νέοι για να θυμούνται τα γεγονότα, σε Δημ. **II. 1.** λέγεται για γεγονότα, νεότερος, πιο πρόσφατος, σε Πίνδ.· μεταφ., έσχατος, χειρότερος, σε Σοφ.· *νεώτερα* (μόνο του), Λατ. *gravius quid*, σε Ηρόδ., Αττ.· *μή τί νεώτερον ἀγγέλλεις*; σε Πλάτ.· *νεώτερα βουλευεῖν ἢ ποιεῖν περί τινος*, σε Ηρόδ., Θουκ. **2.** λέγεται για πολιτικές μεταβολές, *νεώτερόν τι*, νεωτερισμός, επαναστατικό κίνημα, σε Ηρόδ., Ξεν.

νη-, αρνητικό προθετικό μόριο, επιτετ. τύπος του στερητικού *ἀνα-*· τίθεται πριν από βραχεία φωνήεντα, όπως *νηῖς*, ἢ πριν από σύμφωνο όπως *νηκερδής*, *νήκερως*, *νηκηδής*, *νηπαθής*, *νηπελέω*, *νηπενθής*, *νήποινος* κ.λπ.
νή, Αττ. μόριο που δηλώνει ισχυρή κατάφαση, όπως το Επικ. *ναί*· με αιτ. του ονόματος της θεότητας την οποία επικαλούνταν σαν όρκο, *νήΔία* (στην καθομιλουμένη Αττ., *νή Δί* ἢ *νηδί*), σε Αριστοφ.· επίσης με άρθρο, *νή τὸν Δία*, στον ιδ.· *νή τὴν Ἀθηνᾶν*, *νή τὴν Ἄρτεμιν*, *νή τὸν Ποσειδῶν*, στον ιδ.

νήα, νῆας, Ιων. αιτ. ενικ. και πληθ. του *ναῦς*.

νη-γάτεος[ᾶ], -η, -ον, νεοφτιαγμένος, σε Ομήρ. Ιλ. (πιθ. προέρχεται από τα νέος, γέ-γαα).

νή-γρετος, -ον (νη-, ἐγειρώ), αυτός που δεν μπορεί να ξυπνήσει· *νήγρετος ὕπνος*, ύπνος από τον οποίο δεν μπορεί κάποιος να ξυπνήσει, βαθύς ύπνος, σε Ομήρ. Οδ.· το ουδ. ως επίρρ., *νήγρετον εὔδειν*, να κοιμάται κανείς βαθιά, χωρίς ξύπνημα, στο ιδ.

νήδυνια, -ων, τά (νηδύς), εντόσθια, έντερα, σε Ομήρ. Ιλ.

νήδυμος, -ον, επίθ. προσδ. του ὕπνος· **1.** = *ήδύς*, γλυκός, ευχάριστος· **2.** από τα *νη-*, *δύνω*, ύπνος από τον οποίο κάποιος δεν ξυπνάει, βαθύς ύπνος, περίπου όπως το *νήγρετος*, σε Όμηρ.

νηδύς[υ], -υός[υ], ἡ, 1. στομάχι, σε Ομήρ. Οδ., Ησιόδ., Αισχύλ. κ.λπ. **2.** κοιλιά, γαστέρα, υπογάστριο, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.· μήτρα, σε Ομήρ. Ιλ.· μεταφ., λέγεται για τη γη, *gremium telluris*, σε Ευρ.

νήες, ονομ. πληθ. του *ναῦς*· *νήεσι*, Επικ. δοτ. πληθ.

νήέω, Δωρ. ναέω, Επικ. εκτεταμ. τύπος του νέω Δ· Επικ. αόρ. α' *νήησα*· **I.** σωρεύω, στοιβάζω, επισωρεύω, σε Όμηρ. **II.** σωρεύω, φορτώνω, γεμίζω· (*νήας*) *νήησας εὔ*, σε Ομήρ. Ιλ. — Μέσ., *νήα χρυσοῦ νηησάσθω*, αφήστε τον να φορτώσει το πλοίο του με χρυσάφι, στο ιδ.

νήθω (νέω Γ), γνέθω, κλώθω, σε Πλάτ.· β' ενικ. Ιων. παρατ. *νήθεσκες*, σε Ανθ.

νήί, Ιων. δοτ. του *ναῦς*.

Νηϊάς, -άδος, ἡ, Ιων. αντί *Ναιϊάς*.

νήϊος, -η, -ον (ναῦς), Δωρ. και Τραγ. **ναΐιος, -α, -ον,** επίσης, -ος, -ον· αυτός που ανήκει ἢ ταιριάζει σε πλοίο· *δόρυ νήϊον ἢ νήϊον* (μόνο του), ξύλο κατάλληλο για κατασκευή πλοίου, σε Όμηρ.

Νηΐς, -ίδος, ἡ, Ιων. αντί *Ναιΐς*.

νή-ϊς, -ϊδος, ὁ, ἡ (νη-, εἰδέναι), αιτ. *νήϊδα*, αυτός που δεν γνωρίζει ἢ δεν έχει εμπειρία σ' ένα ζήτημα, άπειρος, αδαής· με γεν., σε Ομήρ. Οδ.· αμτβ., σε Ομήρ. Ιλ.

νηϊτής[ι], -ου, ό (ναῦς), αυτός που ανήκει σε πλοίο, αυτός που αποτελείται από πλοία· *στρατὸς νηϊτής*, στόλος, σε Θουκ.

νη-κερδής, -ές (νη-, κέρδος), αυτός που δεν αποφέρει κέρδος, σε Όμηρ.

νή-κερως, -ων (νη-, κέρας), αυτός που δεν έχει κέρατα· Επικ. ονομ. πληθ. *νήκεροι*, σε Ησίοδ.

νή-κεστος, -ον (νη-, ἀκέομαι), αθεράπευτος· το ουδ. ως επίρρ., αθεράπευτα, σε Ησίοδ.

νη-κουστέω (νη-, ἀκούω, ἀκουστός), δεν ακούω, δεν δίνω προσοχή, δείχνω ανυπακοή σε κάποιον, παρακούω· με γεν., σε Ομήρ. Ιλ.

νηκτός, -ή, -όν (νήχω), αυτός που κολυμπάει, κολυμβητής, αυτός που πλέει στη θάλασσα αντίθ. προς το *χερσαῖος*, σε Ανθ.

νηλεής, -ές, βλ. [νηλής](#).

νηλεό-ποινος, -ον (ποινή), αυτός που τιμωρεί χωρίς οίκτο, που τιμωρεί χωρίς έλεος, επίθ. των Κηρών, σε Ησίοδ.

Νηλεύς, -έως, ή, ο πατέρας του Νέστορα, σε Όμηρ.· Επικ. επίθ. **Νηληϊός**, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· ως πατρωνυμ., **Νηλεΐδης, -ου, ό** και **Νηληϊάδης, -εω ή -αο**, σε Όμηρ.

νηλής, -ές, Επικ. ουδ. *νηλεές* (όπως αν προερχόταν από το *νηλής*), Επικ. επίσης **νηλειής, -ές (νή-, έλεος)**· **I.** ανελέητος, σκληρός, άσπλαγχος, σε Ομήρ. Ιλ.· *νηλεΐ χαλκῶ*, με άκαμπτο ατσάλι, σκληρό σίδηρο, σε Όμηρ.· *νηλεΐϋπνω*, λέγεται για αμειλικτο ύπνο, που εκθέτει τους ανθρώπους στην αρρώστια και γενικά σε κινδύνους χωρίς τη δυνατότητα αντίστασης, σε Ομήρ. Οδ.· *νηλεές ήμαρ*, ημέρα θανάτου, σε Όμηρ.· επίρρ. *νηλεῶς*, σε Αισχύλ. **II.** Παθ., αυτός που δεν έχει γνωρίσει το έλεος κανενός, αυτός τον οποίο δεν λυπάται κανείς, σε Σοφ.

νηλιπο-και-βλεπ-έλαιοι, οί, σκωπτικό παρωνύμιο των φιλοσόφων, αυτοί που είναι ξυπόλυτοι και βλέπουν το λάδι, σε Ανθ.

νηλίπους[ι], ό, ή, αυτός που δεν φοράει παπούτσια, ξυπόλυτος, σε Σοφ. (προέλευση από το *νη-*, *ήλιψ*, χωρίς παπούτσια).

νη-λίτης, -ές (νη-, ἀλίτειν), αθώος, άκακος, αναμάρτητος, σε Ομήρ. Οδ.

νήμα, -ατος, τό (νέω, νήθω, γνέθω), αυτό που γνέθεται, κλωστή, μάλλινο νήμα, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ., Ευρ.

νημέρτεια, ή, βεβαιότητα, αλήθεια· Δωρ. **νᾱμέρτεια**, σε Σοφ.

νη-μερτής, -ές (νη-, ἄμαρτεῖν), Δωρ. και Τραγ. **νᾱμερτής**, αλάνθαστος στους λόγους του, απευδής, αληθής, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ.· *νημερτέα βουλήν*, βέβαιη απόφαση, δηλ. απόφαση που πρόκειται σίγουρα να εκτελεστεί, σε Ομήρ. Οδ.· *νημερτέα εἶπεῖν ή μυθήσασθαι*, λέει αλήθειες, σε Όμηρ.· Ιων. επίρρ. *νημερτέως*, ως τρισύλ., σε Ομήρ. Οδ.

νηνεμία, ή, Ιων. **-ίη**, έλλειψη ανέμου, άπνοια· *νηνεμής*, σε άπνοια, σε καιρό γαλήνης, σε Ομήρ. Ιλ.· *γαλήνη έπλετο νηνεμής*, υπήρχε ηρεμία, κατάπαυση όλων των ανέμων, σε Ομήρ. Οδ.· *έξ αίθριής τε και νηνεμής*, σε Ηρόδ.

νή-νεμος, -ον (νη-, ἄνεμος), χωρίς άνεμο, άπνοος, ήρεμος, ήσυχος, σε Ομήρ. Ιλ., Αισχύλ., Ευρ.· μεταφ., *νήνεμον έστησ' ὄχλον*, σε Ευρ.

νήξις, -εως, ή (νήχω), κολύμβηση, σε Βατραχομ.

νηο-βάτης[ᾱ], -ου, ό, ποιητ. αντί *ναυβάτης*, σε Ανθ.

νηο-κόρος, -ον (νηός), ποιητ. αντί *νεωκόρος*, σε Ανθ.

νηο-πόλος, ό, ή (νηός, πολέω), Αττ. **νᾱοπ-, -ον**, αυτός που απασχολείται στο ναό, φύλακας ναού, σε Ησίοδ., Ανθ.

νηο-πορέω, μέλ. -ήσω, ποιητ. αντί *ναυπορέω*, πορεύομαι διά θαλάσσης, ταξιδεύω με πλοίο, σε Ανθ.

νηός, ό, Ι. Ιων. αντί *ναός*, *ναός*, ιερό. **ΙΙ.** Ιων. γεν. του *ναός*.

νηο-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που μεταφέρει πλοία, σε Ανθ.

νήοχος, -ον, = *νηοδχος*, σε Ανθ.

νη-πενθής, -ές (πένθος), αυτός που διώχνει τον πόνο, το πένθος ή τη λύπη· *φάρμακον νηπενθές*, πιθ. όπιο, σε Ομήρ. Οδ.· *νηπενθής*, ως επίθ.

προσδιοριστικό του Απόλλωνα, σε Ανθ.

νηπία, νηπιέη, ή, Επικ. τύποι του **νηπία**, παιδική, νηπιακή ηλικία· *έν νηπιέη*, σε Ομήρ. Ιλ.· στον πληθ., παιδικά τεχνάσματα ή ανοησίες, παιδαριώδεις τρόποι, *νηπιέησιν*, με τρόπο μικρού παιδιού, ανόητα, σε Όμηρ.

νηπιᾶχέω, φέρομαι παιδιάστικά, παιδιαρίζω, σε Ομήρ. Ιλ.

νηπιᾶχος, -ον, Επικ. υποκορ. του *νήπιος*, βρεφικός, παιδικός, νηπιώδης, σε Ομήρ. Ιλ.

νηπιάχω, = *νηπιᾶχέω*, σε Μόσχ.

νηπιέη, βλ. **νηπία**.

νήπιος, -α (νη-, έπος), Ιων. **-η, -ον**, και **-ος, -ον, Ι.** αυτός που δεν μιλάει ακόμη, Λατ. *infans*, σε Όμηρ.· *νήπια τέκνα*, *βρέφος νήπιον*, σε Ευρ.· επίσης, *νήπια*, νεαρά ζώα, σε Ομήρ. Ιλ. **ΙΙ.** μεταφ., αυτός που σκέφτεται σαν παιδί, παιδιάστικός, ανόητος, άφρων, σε Όμηρ., Ησίοδ.· αυτός που δεν προνοεί, σε Όμηρ., Αισχύλ.

νηπιότης, -ητος, ή, παιδική, νηπιακή ηλικία, παιδαριώδης συμπεριφορά, παιδικότητα, σε Πλάτ.

νηπιό-φρων, -ονος, ό, ή, αυτός που έχει μυαλό νηπίου, ανόητος, σε Στράβ.

νή-πλεκτος, -ον, αυτός που έχει τα μαλλιά του ξέπλεκα, ελεύθερα, σε Βίωνα.

νηποιεί ή -ί, Επίρρ., Λατ. *impune*, χωρίς τιμωρία, ατιμωρητί, σε Πλάτ.

νή-ποινος, -ον (νη-, ποινή)· **Ι.** ατιμώρητος, ανεκδίκητος, σε Όμηρ.· ουδ.

νήποινον ως επίρρ., σε Ομήρ. Οδ. **ΙΙ.** *φυτῶν νήποινος*, όπως το *άμοιρος*, χωρίς μερίδιο σε οπωροφόρα, καρποφόρα δέντρα, σε Πίνδ.

νηπῦτιεύομαι, αποθ., φέρομαι σαν νήπιο, σε Ανθ.

νηπῦτιος[ῦ], ό, ή, (νήπιος)· **Ι.** Επικ. υποκορ. του *νήπιος*, μικρό παιδί, νήπιο, σε Ομήρ. Ιλ., Αριστοφ. **ΙΙ.** ως επίθ., αυτός που φέρεται σαν παιδί, παιδιάστικός, παιδαριώδης, σε Ομήρ. Ιλ.

Νηρεύς, -έως, Ιων. **-ήος, ό**, ο Νηρέας, θαλάσσια θεότητα, γιος του Πόντου (*Πόντος =θάλασσα*), πατέρας των Νηρηίδων, σε Ησίοδ.

Νηρηίς ή Νηρείς, -ίδος, ή, κόρη του Νηρέα, Νηρηίδα ή Νύμφη της θάλασσας· κυρίως στον πληθ., *Νηρηίδες*, σε Όμηρ.· *Νηρείδες*, σε Ησίοδ.· Αττ. *Νηρηίδες*, σε Σοφ., Ευρ.

νήριθμος, -ον, = *άνάριθμος*, αναρίθμητος, άπειρος, σε Θεόκρ.

νήριτος, -ον, = *νήριθμος*, αναρίθμητος, άπειρος, σε Ησίοδ.· απ' όπου το όνομα του βουνού της Ιθάκης, *Νήριτον είνουσίφυλλον*, σε Όμηρ.

νησαίος, -α, Ιων. **-η, -ον**, αυτός που ανήκει σε νησί, νησιωτικός, σε Ευρ.

νήσαντο, Επικ. αντί *ένήσαντο*, γ' πληθ. αορ. α' του *νέω* (= γνέθω).

νησιάζω, = *νησίζω*, σε Στράβ.

νησιδιον[σί], τό, υποκορ. του *νήσος*, μικρό νησί, νησάκι, σε Θουκ.

νησίζω (νήσος), είμαι νησί ή σχηματίζω νησί, σε Πολύβ.

νησίον, τό, υποκορ. του *νήσος*, μικρό νησί, σε Στράβ.

νήσις, -εως, ή (νέω Γ), γνέσιμο, κλώσιμο, σε Πλάτ.

νησίς, -ιδος, υποκορ. του *νήσος*, μικρό νησί, νησάκι, σε Ηρόδ., Θουκ.

νησίτης[ί], -ου, ό (νήσος), αυτός που προέρχεται από νησί ή ανήκει σε νησί· Δωρ. θηλ. **νᾰσίτις, -ιδος**, σε Ανθ.

νησιώτης, -ου, ό (νήσος), θηλ. **-ῶτις, -ίδος·** Δωρ. **νᾱσ-, I.** κάτοικος νησιού, σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ. **II.** ως επίθ., αυτός που ανήκει ή βρίσκεται σε νησί, νησιωτικός, σε Ηρόδ., Ευρ.: *νησιῶτις πέτρα*, βράχος που βρίσκεται σε νησί, σε Αισχύλ.

νησιωτικός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή προέρχεται από νησί, νησιώτικός, σε Ηρόδ., Ευρ.: *ὄνομα νησιωτικὸν Σαλαμίνα θέμενον*, της έχει δοθεί το νησιωτικό όνομα Σαλαμίνα, σε Ευρ.: *τὸ νησιωτικόν*, νησιωτική θέση, σε Θουκ.

νησο-ειδής, -ές (εἶδος), αυτός που μοιάζει με νησί, σε Στράβ.

νησο-μάχια, ή (μάχη), μάχη στα νησιά, σε Λουκ.

νήσος, Δωρ. **νᾱσος, ή,** νησί, Λατ. *insula*, σε Όμηρ., Ησίοδ. κ.λπ.: *ἐν τᾷ μεγάλᾳ Δωριδί νάσῳ Πέλοπος*, δηλ. στην Πελοπόννησο, σε Σοφ.: *μακάρων νήσοι*, βλ.

μάκαρ (πιθ. από το *νέω*, κολυμπώ, σαν να πρόκειται για κομμάτι στεριάς που επιπλέει).

νήσσα, βλ. **νήττα.**

νηστεία, ή, αποχή από το φαγητό, νηστεία, σε Ηρόδ.

νηστεύω, μέλ. *-σω*, απέχω από το φαγητό, σε Αριστοφ.

νήστις, -ιος, ό και ή (νη-, ἐσθίω), γεν. *-ιος* ή *-ιδος*, πληθ. *νήστιες* ή *νήστεις· I.*

αυτός που δεν τρώει, που απέχει από το φαγητό· λέγεται για πρόσ., σε Όμηρ.: με γεν., *νήστις βοράς*, σε Ευρ.: μεταφ., *νήστιν ἀνὰ ψάμμιν*, πάνω από την «πεινασμένη» άμμο, σε Αισχύλ. **2.** *νήστις νόσος, λιμός*, φοβερή πείνα, λιμός, στον ίδ.: *νήστισιν αἰκίαις*, με πόνους από την πείνα, σε Αισχύλ.: *νήστιδες δῦαι*, στον ίδ. **3.** Ενεργ., αυτός που προκαλεί πείνα, που οδηγεί στη λιμοκτονία· *πνοαὶ νήστιδες*, στον ίδ.

νησῦδριον, τό, υποκορ. του *νήσος*, σε Ξεν. κ.λπ.

νή-τίτος, -ον (νη-, τίνω), ανεκδίκητος, ατιμώρητος, σε Ανθ.

νητός, -ή, -όν (νέω Δ), συσσωρευμένος, στοιβαγμένος, σε Ομήρ. Οδ.

νήττα, Ιων. **νήσσα,** Βοιωτ. **νᾱσσα,** πάπια, Λατ. *apas* (γεν. *a-pat-is*), σε Ηρόδ., Αριστοφ. κ.λπ.

νηττάριον[ᾶ], υποκορ. του *νήττα*, μικρή πάπια, παπάκι, σε Αριστοφ.

νηῦς, Ιων. αντί *ναῦς*.

νηυσιπέρητος, -ον, βλ. **ναυσιπέρατος.**

νή-ῦτμος, -ον (νη-, ἄῦτμή), αυτός που έχει μείνει χωρίς ανάσα, άπνους, σε Ησίοδ.

νηφάλιεύς, ό, = *νηφάλιος*, σε Ανθ.

νηφάλιος[ᾶ], -α, -ον (νήφω)· I. αυτός που δεν έχει αναμειχθεί με κρασί, που δεν περιέχει κρασί· *νηφάλια μειλίγματα*, προσφορές στις Ευμενίδες, αποτελούμενες από νερό, γάλα και μέλι, σε Αισχύλ. **II.** λέγεται για πρόσ., συνετός, εγκρατής, σε Κ.Δ.

νήφω, άόρ. *ἀ ἔνηφα· I.* δεν πίνω κρασί, παραμένω νηφάλιος, σώφρων, σε Θεόγν., Πλάτ.: *μη. νήφων* ως επίθ., = *νηφάλιος*, σε Ηρόδ., Πλάτ. **II.** μεταφ., είμαι εγκρατής, ψυχρός, απαθής, δίκαιος (λέγεται για συγγραφέα), είμαι σώφρων και προσεκτικός, σε Ξεν.

νήφων, -ονος, ό, ή, δοτ. πληθ. *νήφοσι*, σώφρων, εγκρατής, νηφάλιος, σε Θεόγν., Σοφ.

νήχω (νέω B)· Δωρ. **νάχω·** Επικ. παρατ. *νήχον*, απαρ. *νηχόμεναι*· μέλ. *νήζω*· κολυμπώ, σε Ομήρ. Οδ., Ησίοδ.: *επίσης*, ως αποθ., **νήχομαι**, *μη. νηχόμενος*· μέλ. *νήζομαι*, *μη. αορ. ἀ νηζόμενος*, σε Ανθ.: Ενεργ., σε Ομήρ. Οδ., Ανθ.

νήψις, ή (νήφω), σωφροσύνη, εγκράτεια, νηφαλιότητα, σε Στράβ.

νίγλᾶρος, ό, αυλός ή σφυρίχτρα που χρησιμοποιούσε ο *κελευστής* για να σημαίνει τον χρόνο στους κωπηλάτες, σε Αριστοφ. (*άγν. προέλ.*).

νίζω, Επικ. παρατ. *νίζον* (ο ενεστ. *νίπτω*, από τον οποίο σχηματίστηκαν οι υπόλοιποι χρόνοι, υπάρχει μόνο σε μεταγεν. συγγραφείς)· μέλ. *νίψω*, αόρ. α' *ένιψα*, Επικ. *νίψα* — Μέσ., μέλ. *νίψομαι*· Επικ. γ' ενικ. αορ. α' *νίψατο* — Παθ., παρακ. *νένιμμαι*· **I. 1.** πλένω τα χέρια ή τα πόδια κάποιου, σε Ομήρ. Οδ. — Μέσ., *χειρας νίψασθαι*, πλένω τα χέρια μου, σε Ομήρ. Ιλ., Ησίοδ.· ομοίως, *νίψασθαι*, απόλ., πλένω τα χέρια μου, σε Ομήρ. Οδ. κ.λπ.· *χειρας νίψασθαι άλλος*, πλένω τα χέρια μου στη θάλασσα, στο ίδ. **2.** γενικά, καθαρίζω, κάνω καθαριότητα, εξαγνίζω, σε Σοφ., Ευρ. **II.** ξεπλένω, αποπλένω· *ιδρώ νίπεν από χρωτός*, ξέπλυνε τον ιδρώτα από το δέρμα του, σε Ομήρ. Ιλ.· *αίμα νίζ' ύδατι*, στο ίδ. — Μέσ., *χρόα νίζετο άλλην*, απέβαλε την αλμύρα από το δέρμα του αφού πλύθηκε με νερό ποταμίσιο, σε Ομήρ. Οδ. — Παθ., *αίμα νένιπτε*, σε Ομήρ. Ιλ.· η λέξη συνήθως λέγεται για πρόσ. που πλένουν μέρος μόνο του σώματός τους, ενώ το *λούομαι* δηλώνει το πλύσιμο ολόκληρου του σώματος και το *πλύνω* το πλύσιμο των ρούχων.

νικαζῶ, Δωρ. μέλ. αντί *νικήσω*, του *νικάω*.

νικάτωρ, -ορος, ό, Δωρ. αντί *νικήτωρ*, νικητής, κατακτητής, σε Πλούτ.

νικαφορία, -φόρος, Δωρ. αντί *νικηφ-*.

νικάω (νίκη), μέλ. *-ήσω*, αόρ. α' *ένίκησα*, παρακ. *νενίκηκα*· **I. 1.** απόλ., νικώ, υπερισχύω, υποτάσσω, είμαι νικητής σε μάχη ή σε αγώνες, σε Όμηρ. κ.λπ. *ό νικήσας*, ο νικητής, *ό νικηθείς*, ο νικημένος, σε Ομήρ. Ιλ.· *ένίκησα και δεύτερος και τέταρτος έγενόμην*, κέρδισα το πρώτο βραβείο (στην Ολυμπία), σε Θουκ.· *νικᾶν επί πᾶσι κριταῖς*, νικώ κατά τη γνώμη όλων των κριτών, σε Αριστοφ.· με σύστ. αντ., *πάνταένικά*, νικούσε όλες τις φορές, σε Ομήρ. Ιλ.· *παγκράτιον*, σε Θουκ.· *νικᾶν Όλύμπια*, είμαι νικητής στους Ολυμπιακούς αγώνες, στον ίδ. κ.λπ. **2.** λέγεται για απόψεις, επικρατώ, *έκ τής νικώσης (γνώμης)*, σύμφωνα με την επικρατούσα γνώμη, απόφαση της πλειονότητας, σε Ξεν.· απρόσ., *ένικά* (ενν. *ή γνώμη*), αποφασίστηκε, Λατ. *visum est*· με απαρ., *ένικά μη έκλιπεῖν τήν πόλιν*, κυριάρχησε η άποψη να μην εγκαταλείψουμε την πόλη, σε Ηρόδ.· *ένίκησε λοιμὸν εἰρήσθαι*, ήταν γενική και κυρίαρχη η άποψη ότι λοιμός ήταν η αιτία, σε Θουκ. **3.** ως νομικός όρος, *νικῶ τήν δίκην*, κερδίζω την υπόθεση, σε Ευρ., Αριστοφ. **II. 1.** με αιτ. προσ., νικώ, επικρατώ, καταβάλλω, σε Όμηρ. κ.λπ.· *μη φῶναι τὸν ἅπαντα νικᾶ λόγον*, το καλύτερο είναι να μη γεννηθεί, σε Σοφ.· *νίκηςνικᾶν τινα*, κερδίζω τη νίκη έναντι κάποιου, σε Ομήρ. Οδ. **2.** γενικά, λέγεται για πάθη κ.λπ., υπερνικώ, υπερισχύω, σε Ομήρ. Ιλ.· *βαρεῖαν ήδονήν νικᾶτέ με*, με αναγκάζετε να σας παρέχω ηδονή παρά τη θέλησή μου, σε Σοφ.· με απαρ., *μηδ' ή βία σε νικησάτω τοσόνδε μισεῖν*, ας μην υπερισχύσει σε σένα η βία ώστε να σε αναγκάσει να μισείς, στον ίδ. **3.** Παθ., *νικᾶσθαί τινος*, όπως το *ήττᾶσθαι*, είμαι κατώτερος έναντι κάποιου, ενδίδω, υποτάσσομαι, υποχωρώ, σε Σοφ., Ευρ.· *ήν τοῦτο νικηθῆς έμοῦ*, σε Αριστοφ.

νίκη, ποιητ. γ' ενικ. παρατ. του *νίκημι*.

νίκη[ι], ή, **I. 1.** νίκη, επικράτηση σε μάχη, σε Ομήρ. Ιλ. κ.λπ.· σε αθλητικούς αγώνες, σε Πίνδ. κ.λπ.· με γεν. υποκειμενική, *νίκη φαίνεται Μενελάου*, φανερά ανήκει στον Μενέλαο, σε Ομήρ. Ιλ.· αλλά και με γεν. αντικειμενική, *νίκη αντιπάλων*, νίκη, υπερκράτηση έναντι των αντιπάλων, σε Αριστοφ. **2.** γενικά, κυριαρχία, υπερίσχυση, υπερέτρηση· *νίκην διασώζεσθαι*, διαφυλάσσω τους καρπούς της νίκης, σε Ξεν. **II.** ως κύριο όνομα, *ή Νίκη*, η θεά της νίκης, σε Ησίοδ.

νικήεις, Δωρ. *νικάεις*, [ᾱ], **-εσσα, -εν**, αυτός που νικά, νικητής, σε Ανθ.

νίκημα[ι], **-ατος, τό (νικάω)**, βραβείο νίκης, νίκη, σε Πολύβ.

νίκημι, Αιολ. αντί νικάω, σε Θεόκρ.· ποιητ. γ' ενικ. παρατ. *νίκη*, σε Πίνδ., Θεόκρ.

νίκησέμεν, Επικ. απαρ. μέλ. του νικάω.

νίκητέον, ρημ. επίθ. του νικάω, αυτό που πρέπει να νικηθεί, σε Ευρ.

νικητήριος, -α, -ον (νικάω)· **I.** αυτός που ανήκει στον νικητή ή στη νίκη· *νικητήριον φίλημα*, φιλή ως ανταμοιβή του νικητή, σε Ξεν. **II. 1.** ως ουσ., *νικητήριον* (ενν. ἄθλον), τό, έπαθλο νίκης, σε Αριστοφ., Ξεν.· κυρίως στον πληθ., σε Ευρ., Πλάτ. **2.** *νικητήρια* (ενν. *ιέρά*), τά, γιορτή για τη νίκη, σε Ξεν. **νίκητικός, -ή, -όν (νικάω)**, αυτός που είναι πιθανόν να νικήσει, που οδηγεί προς τη νίκη, σε Ξεν.· *τὸ νικητικώτατον*, ο επικρατέστερος τρόπος για να νικήσει κάποιος, σε Πλούτ.

νίκηφορέω, μέλ. -ήσω, αποκομίζω ως έπαθλο· *δάκρυα νικηφορεῖ*, δεν κερδίζει τίποτε άλλο παρά μόνο δάκρυα, σε Ευρ.